

»Det er tid for HERREN at gribe ind; de har krænket din lov« (Salme 119,126)

Underfuldt god

Når vi gør godt imod andre, er der som oftest en bagtanke forbundet dermed – det kan på den ene eller anden måde »betale sig« – derfor gør vi godt imod dem, der vil lønne os for det.

Denne holdning behersker store dele af menighedslivet. Vi gør godt imod vore *venner* og regner med, at de til gengæld vil være os til pas.

Men at gøre godt imod vore *ffender* ligger os fjært. At være uforbeholden god og gøre godt uden tanke på egen gevinst er ikke en del af vor natur.

Vi er af natur *onde* (Luk. 11,13) og kan derfor ikke strække os langt m.h.t. at gøre godt.

Men Gud er god. »Ingen er god uden Gud« (Luk. 18,19). Det betyder, at møder vi sand godhed hos nogen anden, så er den afledt af Guds godhed. Han er den eneste, der selvstændig og uafhængig er god – og ikke andet end god.

Dauids vidnesbyrd

»Jeg ved, du er god og gør godt,« siger David i Salme 119,68. Det er hurtigt læst, men det er udtømmeligt rigt. Til meneskene siger han: »Vid dog, at Herren er mig underfuldt god« (Salme 4,4). Det er summen af hans vidnesbyrd om Gud.

Underfuldt god – altså god langt ud over vore begreber om godhed – god, hvor vi ikke ville være det – god, således at godheden opleves som et under!

Når David så tilbage på sit liv i lyset af Guds underfulde godhed imod ham, kunne han næppe lade være med at stille dette spørgsmål: »Hvorfor blev det mig – hvorfor ikke mine ældre brødre – hvorfor ikke alle de mange andre?« Det spørgsmål kender vi fra os selv: »Hvorfor får vi lov til at kende Herren i modsætning til så mange andre? Hvorfor er mit navn indskrevet i Livets Bog, hvorfor er vi med blandt dem, der tilbeder Herren og påkalder hans navn?« Gives der noget rationelt svar? Nej, der gives kun det svar, at Gud i sin ufattelige godhed har udvalgt os i Kristus Jesus, før jordens grundvold blev lagt! Han har været *underfuldt god* imod os, og det underfulde (altså det, der er fuldt af under) kan ikke forklares eller forstås! Det er guddommeligt!

David kunne heller ikke lade være med at tænke på sin forfærdelige forbrydelse mod *Urias* og *Batseba*. Hvorfor havde Gud ikke afskrevet ham? Hvorfor havde Gud ikke ladet dødsdommen over ham som morder og ægteskabsbryder fuldbyrde; han havde jo pådraget sig blodskyld (Salme 51,16).

Han havde bedt om, at Gud ville tvæt-

te ham *fuldkommen ren for skyld!* Fuldkommen ren – det vil sige ren som en uskyldig – ren som et uskyldigt barn! Ja, han havde bedt om, at Gud ville tvætte ham *hvidere end nyfalden sne, der glimter i sollyset!*

Er det overhovedet muligt? Kan en, der har tilsnævset sig som David, forvente, at Gud vil gøre ham strålende ren? Det var jo ikke en *uagtsom* forbrydelse, han havde begået; han havde myrdet *Urias* med *fuldt overlæg*; han var ikke skyldig i uagtsomt manddrab, men i overlagt mord.

Når han så tilbage herpå, måtte han udbrude: »Vid dog, at Herren er mig *underfuldt god* – han gav mig, hvad jeg bad om, så mit hjerte brast af taknemmelighed og glæde under hans underfulde, ufattelige, ubegrundede godhed imod mig! Hans godhed var et under – han ophævede lovens krav om dødsstraf – han tvættede mig fuldkommen ren, så han selv ikke finder nogen skyld hos mig – han tog ikke sin hellige Ånd fra mig, men skabte mig et rent hjerte og gav mig til støtte en villig ånd!«

Hvilken *underfuld* godhed – hvilken *ufattelig* godhed – den sprænger alle vore begreber om godhed, thi den er *guddommelig!*

Nu er den os til fulde åbenbaret på Jesu kors; her møder skyldbelastede syndere med utilgivelig synd Guds underfulde godhed, der tilgiver dem det utilgivelige og favner dem med en evig kærlighed! Her overvældes vi af den godhed, der ikke har nogen anden grund, end at Gud er god og gør godt!

Når David så tilbage på sit liv, dvælede hans tanke også ved Guds forunderlige *ledelse*. Han var kommet til Sauls hof – han var blevet forfulgt og jaget som et vilddyr – gang på gang havde han været i livsfare – mange krige havde han udkæmpet – mange sorger havde han oplevet, værst da hans egen søn *Absalom* gjorde oprør imod ham – mange fadæser havde han selv begået, ikke blot den med *Batseba*, men også da han lod folket tælle – når han således så tilbage og dannede sig et overblik over sit liv, måtte han sige: »Hvor har Gud dog været mig *underfuldt god!*«

I Salme 23 siger han det på denne måde: »Kun godhed og miskundhed følger mig alle mine dage!«

Er det ikke en overdrivelse? Havde det ikke været bedre, om Saul ikke havde forfulgt ham, og hans livsløb ikke havde været så stormfuldt?

Hvis nogen havde sagt således til David, ville han have svaret: »Du tager

storligen fejl – Gud har været mig underfuldt god – jeg ville ikke ønske mig nogen anden tilværelse end den stormfulde, jeg har haft, dog med undtagelse af min egen synd – hele mit hjerte er overvældet af Herrens underfulde godhed imod mig – den overgår al min forstand og jeres med!«

David kunne ikke ønske sig nogen anden tilværelse end den, han havde haft med al dens kamp, møje og besvær – dog med undtagelse af hans egen synd. Men selv når han tænkte på den, var det, som om Gud i sin godhed, den underfulde, den ufattelige, den guddommelige, ikke blot havde udsløjet al hans brøde, men også vendt hans fald til noget positivt, nemlig til en ydmygelse, en sønderbrydelse af hans hjertes skjulte åndelige hovmod; derfor siger han ganske stille: »Det var godt, at jeg blev ydmyget« (Salme 119,71). Det betyder naturligvis ikke, at det var godt, at han syndede, men at det var godt, at Gud i sin underfulde godhed kunne bruge det værste i hans liv til noget så værdifuldt som at ydmyge og sønderbryde hans stærke og stolte hjerte!

Sandelig, Gud er god – Gud er *underfuldt god* – Herren er *mig* og *dig* underfuldt god! Og hans godhed har ikke nogen anden grund end denne, at sådan er Gud – den er 100% ufortjent – spørg David – spørg din egen samvittighed – men spørg ikke nogen farisæer!

Virkningerne

Det er en djævelsk tanke, at Gud er andet end god og gør andet end godt. Men fordi vi selv af natur er onde og kun kender den beregnende godhed, har vi svært ved at gribe Guds godhed imod os.

Guds godhed er så underfuld, at kun troen kan gribe den. Vi har spist så meget af kundskabens træ til godt og ondt, at vi er blinde for den virkelige godhed. Guds godhed kan ikke indpasses i vore begreber om godhed, thi Guds godhed er guddommeligt, men vore begreber er faldne.

Når det går op for os, at Gud virkelig elsker os, leder det os til omvendelse; Guds underfulde godhed er universets vældigste kraft; den bryder vore lænker og bånd; den sætter os i frihed; den giver os afsmag for det lave og lyst til alt rent og godt; den indgiver os mod og håb og tro; den lader os forstå, at der er håb endog for mig; den besejrer tvivlen og forbeholdene og gør ende på alle vore betænkkeligheder.

Dermed gør den det umuligt for os at forblive stumme; vi får et vidnesbyrd ligesom David, og som han får vor lovsang

og tilbedelse aldrig nogen ende. Guds underfulde godhed forvandler kedsommelige, stillestående, fantasiløse og morbide mennesker som os til frigjorte tilbedere, der tilbeder deres Gud i Ånd og sandhed og aldrig hører op dermed.

Ja, den forvandler os så grundigt, at vi begynder at gøre godt på en helt ny måde, frigjorte fra beregninger, om det nu betaler sig eller fører til noget! Vi gør godt, fordi Guds godhed behersker os!

Godhedens dimensioner

Guds godheds omfang er ubegribeligt, derfor kan dens dimensioner ikke beskrives, kun antydes.

Vi møder den allerede i skabelsen. Det var ud fra sin guddommelige godhed, Gud skabte alt, så det var *såre godt*. Der fandtes intet, der var andet end såre godt.

Jo, da han skabte mennesket, så han, at det ikke var godt for mennesket at være ene, derfor gav han Adam en medhjælp, der passede for ham, og indstiftede ud af sin hjertens forunderlige godhed ægteskabet – og det er såre godt!

I alt dette såre gode trængte synden ind, og nu ser alt ikke længere godt ud. Dog kan enhver, der har øjne at se med, stadig få øje på, at jorden er fuld af Herrens herlighed. Kilderne, der rinder i dale, taler derom med deres rislende røst; fuglene, der bygger rede mellem grenene, kvirrer derom, og alt det skabte siger på

sin egen, ofte utydelige, ja uforståelige måde, at Gud er god og gør godt.

Og dagen kommer, da skabningen er forløst fra den trældom, hvorunder den nu sukker, og atter fremtræder uden skrig, uden mislyd, uden suk og ve. Da skal den genløste menighed sammen med engle og andre himmelske hærskarere bryde ud i en uophørlig lovprisning af ham, der er god, kun god, og som har gjort godt, kun godt, og hele skabningen skal stemme med deri (Salmerne 148-50); da er tiden inde, da Gud viser os sin nådes overstrømmende rigdom ved godhed imod os i Kristus Jesus – og det varer ved i evighedernes evigheder, så sandt hans godhed er udtømmelig.

Nu i dag har vi ved tro smagt, at han er god, men det er »kun« en *forsmag* derpå, ligesom Åndens vidnesbyrd i vort hjerte »kun« er et *forpant* på hans guddommelige godhed, men i de kommende tidsaldre, der tager deres begyndelse med vor Herres Jesus Kristi komme, skal »forsmag« og »forpant« afløses af den fulde indfrielse af alle Guds løfter, der alle udspringer af hans uforbeholdne godhed imod os.

Troens prøve

Medens jeg skriver dette, går mine tanker til dem af mine venner, der er i dybe trængsler, nogle i så dybe, at jeg bæver ved tanken derpå.

Hvor er Guds godhed henne – har Gud glemte dem – er hans godhed alligevel begrænset – vil han gerne hjælpe, men kan han ikke – hvorfor skal de lide så meget?

Disse spørgsmål er ikke ukendte for Bibelens mænd. I Salme 44 lyder det: »For din skyld dræbes vi dagen lang og regnes som slagtekvæg! Vågn op, hvi sover du? Herre! Bliv vågen, forstød os ej for stedse! Hvorfor vil du skjule dit åsyn, glemme vor nød og trængsel? Thi vor sjæl ligger bøjet i støvet, vort legeme klæber ved jorden« (vers 23-26).

Hvor er Guds godhed i sådanne trængsler? Den er der, men skjult i en sådan grad, at fristelsen til at forarges på Gud melder sig med styrke for at få den hårdt prøvede sjæl til at åbne sig for den djævelske tanke, at Gud ikke er god.

Guds godhed er der – men den er for guddommelig for vor begrebsverden.

Han virker en evig vægt af herlighed til de hårdt trængte – og snart, snart skal det ikke være usynligt eller umærkbart mere, men de skal fryde sig over al beskrivelse, når deres prøvede tro viser sig at blive til pris og herlighed og ære (1. Peter 1,6-7).

Os påhviler den ære at stå dem bi i trofast forbøn, at ingen bringes til at tvivle på Guds godhed, end ikke når de synlige forhold vil sige det modsatte.

Rigdom

Det ord leder straks vore tanker hen på penge. En milliardær er en rig mand, men den, der lever af sin folkepension, er ikke rig.

Lad os imidlertid betragte, hvor Guds ord leder vore tanker hen, når det – især i Det nye Testamente – taler om rigdom.

Guds rigdom

Gud ejer sølvet og guldet og alt kvæget på marken; alt det skabte tilhører ham, så i materiel forstand er Gud naturligvis rig. Han trænger ikke til noget, men ejer alt.

Hvis Guds rigdom var begrænset her til, så det sort ud for os allesammen. Vel kunne han da give os alt, hvad vi i ydre forstand trængte til, men han kunne ikke frelse os.

Dertil behøves nemlig en *rigdom af barmhjertighed*, d.v.s. en barmhjertighed, der ikke er begrænset til at føle medlidenhed, men som er rede til at *ofre alt* for at redde de fortabte.

Er Gud så rig – er hans hjerte så stort – kan og vil han give sin Søn hen og gøre ham til offerlammet, der bærer al verdens synd – er Gud virkelig så rig på barmhjertighed og nåde?

Ja, så rig er Gud! Derfor taler Paulus om Guds *nådes overstrømmende rigdom* (Efes. 2,7).

Den rigdom er uendelig – har ingen grænse – den betaler al vor skyld, så der ikke bliver det mindste af den tilbage – den favner den sorteste synder og fortæller ham, at den har overtaget hans skyldbrev, så at intet skal belaste ham mere eller forblive på hans debitside – Guds nådes og barmhjertigheds rigdom er udtømmelig – vi kan trække på den i tid og evighed, og dog bliver den aldrig mindre!

Men vi må passe på, at vi ikke taler om den sentimentalt og sødladent, thi så misforstår vi den fuldkomment. Vi må som altid ud til Golgata for at lære Guds væsen at kende. Her ser du hans nådes og barmhjertigheds *uudtømmelige* rigdom, som tillige er en *uransagelig* rigdom, så sandt ingen af os fuldt ud kan fatte eller gribe den. Så rig er Gud på barmhjertighed, nåde og vilje til at frelse!

Guds rigdom på nåde og barmhjertighed møder os i skikkelse af ham, der gjorde sig fattig, da han var rig, for at vi ved hans fattigdom kunne blive rige. Hvor vi

ser vor elskede Herre og Frelser tømt for alt, hvad der går under betegnelsen rigdom, møder vi hele Guds udtømmelige rigdom på barmhjertighed. Aldrig kan nogen skabning, end ikke den mest gældbetyngede, gøre ende på denne rigdom; den er langt, langt større end al verdens gæld og skyld.

Guds egentlige rigdom er altså ikke uden for ham, men er hans eget væsen, som er *kærlighed*. At være kærlig, som Gud er kærlig, er at være så rig, at al verdens ondskab ikke kan opveje den, langt mindre din og min.

Gud *sparede ikke* sin egen søn, dertil var han for rig på kærlighed og barmhjertighed; så højt elskede Gud verden, at han gav sin søn, den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv.

Jeg møder nu og da kristne med en meget følsom samvittighed; de frygter, at de har bedrøvet, Gud så dybt, at det er ude med dem. De har svært ved at fatte, at om end deres synd blev større, end de selv kan bære, så blev Guds nåde ikke dermed udtømt, men tværtimod endnu mere *overstrømmende rig* (Rom. 5,20).

De vover næppe at tro det, fordi det forekommer dem utroligt – og dog er Guds rigdom på nåde og barmhjertighed netop så guddommelig, at når vi tror, den har taget slut, er den blevet større!

Det er måske derfor, apostelen Paulus kalder det glade budskab for evangeliet om *Guds uransagelige rigdom* – eller rettere: *Kristi uransagelige rigdom* (Efes. 3,8). Det er en rigdom, der bliver større, jo mere små, skyldbetyngede mennesker trækker på den!

Når sjælen fatter dette, brister alle bånd af glæde, taknemmelighed og overvældethed, og synden mister ganske sin magt. Guds rigdom på barmhjertighed er en aktivt virkende kærlighed, der sætter bundne fri og gør dem meget glade.

Det er ikke underligt, at Paulus stilfærdigt, men indtrængende, taler om Guds store kærlighed (Efes. 2,4), thi den er sandelig stor, som Gud er stor, og overgår dermed alle vore begreber om storhed. Det, som er stort i vore øjne, kan måles, men det kan Guds store kærlighed ikke.

Denne rigdom på barmhjertighed, nåde og frelse har vi smagt noget af i vor vandring med Herten, men vi har, som nævnt i den første artikel, kun fået en »forsmag« på den. Gud har i sin grænseløse kærlighed til os givet os *samme plads* som vor Herre og Frelser, thi han har givet os plads med ham i den himmelske verden. Den plads kan ingen tage fra os. Det er nådespladsen, som Gud i sin uudgrundelige visdom og barmhjertighed har givet sine udvalgte. Han har selv sat os der sammen med sin Søn, den elskede. Gud er nu hans Fader og vor Fader, hans Gud og vor Gud. Hvad er Guds hensigt med at give os så fornem og fremtrædende en plads i sit rige? Det er, »for at han i de kommende tidsaldre kan vise os sin

nådes *overstrømmende rigdom ved godhed imod os i Kristus Jesus*« (Efes. 2,6-7).

Hvad det indebærer, ved ingen. Det er for herligt til, at vi i vor nuværende tilstand kan fatte det. Det er, som vi synger i en sang, »endnu ikke fortalt«, og det kan ikke fortælles. Nu og da er det, som om vi aner en lille bitte smule af det, og da længes vi inderligt derefter.

Vor rigdom

Heller ikke den består i noget udenfor os. Et menneske kan eje hvad som helst i denne verden uden dog at være virkelig rig.

Men den, der kender sin Herre og Frelser, er rigere, end han selv forstår. Han er nemlig velsignet med al den himmelske verdens åndelige velsignelse i Kristus Jesus (Efes. 1,3), og det vil jo sige, at Gud har skænket ham sin ubegrænsede velsignelse og siger til ham: »Mit barn, du er altid hos mig, og *alt mit er dit!*«

Denne velsignelse er i en vis forstand for stor for os; vi kan hverken begribe den eller gribe den. Vi ved derfor ikke, hvor rige vi er – næsten som den hjemmeværende søn heller ikke vidste det i lignelsen om den fortabte søn.

Vort største behov kan derfor meget vel være at få vore øjne åbnet for den rigdom, Gud har beriget os med i Kristus Jesus.

Når det åbenbares os, har det befriende virkninger og giver sig udslag i en rigdom på gode gerninger. Det er ikke de rige i denne verden, der nødvendigvis udmærker sig ved en rigdom på gode gerninger, men ofte de, der som makedonerne er fattige på jordisk gods, men rige i Gud; sådanne kristne kan du ikke standse – du kan ikke få dem til at holde op med at gøre godt – jo flere indvendinger du

kommer med, og jo mere fornuftigt du henviser til, at de må dog også tænke på sig selv, des mere fortsætter de med at gøre godt og lader sig ikke standse, thi det er dem saligere at give – de giver jo, fordi de ejer så meget – ja, fordi de ejer så meget i Kristus Jesus, at der ikke er ende derpå (se 2. Kor. 8,1-3).

Paulus havde det på tilsvarende måde – han gik endog videre, thi han var i den grad behersket af Guds ufattelige gavmildhed og rigdom, at han med glæde (bemærk *med glæde!*) ville bringe ofre, ja ofres til bedste for sine åndelige børn (2. Kor. 12,15). Synes du, en millionær er rigere end Paulus?

Den frelsens uudtømmelige rigdom, der er Guds gave til os, sætter enhver, der er behersket af den, i stand til at slippe alt, hvad han ejer, endog sit liv, uden dermed at frygte, at han mister noget. Den har i modsætning til al anden rigdom den mærkelige egenskab, at den dræber begæret i enhver, der ejer den. Det er en rigdom, som aldrig kan tages fra os, end ikke om de tager alt fra os. Det er en skat, som vi i modsætning til alle andre skatte, ikke skal efterlade os, når vi forlader denne verden.

Det er en rigdom, der bliver større, jo mere du gør brug af den til glæde og gavn for andre. Det er en skat, som du nok først tilegner dig, når du deler ud af den i en rigdom af gode gerninger.

Det er en rigdom, i sammenligning med hvilken al anden rigdom er fattigdom. Da man engang ude ved en rigmands grav spurgte, hvor meget han efterlod sig, lød svaret: »Alt!« Han var altså fattig og havde intet med sig ind i evigheden. Men da Paulus døde, indgik han i Himmelen med den uudtømmelige himmelske rigdom, som han havde levet af og virket med i tro, men som han nu skuede i dens uendelige fylde.

Tilbedelse

Det er umuligt (og vil i al evighed forblive umuligt) at nærme sig Gud, som var vi på lige fod med ham. Vi får lov til at sige »du«, og vi får også lov til at kalde ham »Fader«, men vi kan aldrig sige det, som var det den selvfølgerligste sag af verden.

Johannes' Åbenbaring giver os i billedlig form et indblik i den evige verden. Vi møder fireogtyve ældste omkring Guds trone, og vi ser dem gang på gang kaste sig ned for Ham, der sidder på tronen, og frembære deres tilbedelse og lovprisning. De er på een gang grebne af hellig frygt og salig hengivenhed. Frygten for Gud er ikke forsvundet, fordi de har nået fuldkommenheden.

Tilbedelsen præger den himmelske verden. Den store skare, som ingen kan

tælle, af alle folkeslag og stammer, folk og tungemål, står i deres hvide, lange klæder foran tronen med palmegrene i hænderne og råber med høj røst: »Frelsen tilhører vor Gud, som sidder på tronen, og Lammet!« og alle englens og de ældste og de fire livsvæsener kaster sig ned på deres ansigter foran tronen og tilbeder Gud med disse ord: »Amen! Lov og ære og visdom og tak og pris og kraft og styrke tilkommer vor Gud i evighedernes evigheder« (kap. 7,9-12).

»Frygt Gud og giv ham ære – ja, tilbed ham, som har skabt himmelen og jorden og havet og kildevældene!« lyder det fra den himmelske verden – og den opfordring vil vi lytte til!

Vor Herre Jesus Kristus

Vi plejer at vende os til ham, når vi gerne vil vide, hvad livet i Gud virkelig er. Nu vil vi gerne vide, hvad det er at tilbede Gud i Ånd og sandhed; derfor spørger vi: »Var vor Herre Jesus en tilbeder?«

Svaret er et eftertrykkeligt ja. Hvad er tilbedelse? Er det ikke at give Gud æren? Og hvad gjorde Herren andet end altid at søge Guds ære. Aldrig søgte han sin egen ære; alt, hvad han gjorde, såvel som alt, hvad han sagde, udsprang af dette ene motiv: at *ære Gud*.

Han lærte os at slutte vor bøn således: »Dit er riget og magten og æren!« og selv viste han i hver en handling og hvert et ord, at sådan er det.

Han var altså en tilbeder i sandhed, thi hans liv udtrykte i stort og småt, at han ærede sin himmelske Fader.

Vi finder derfor noget ophøjet over al hans tale. Når han henvender sig til menneskene, er det dog for Guds åsyn, han taler. Derfor rummer hans ord altid en tone af tilbedelse. Faderen har frydet sig ved at lytte til ham.

Nu og da får vi lov til at lytte til ham, når han taler direkte med sin himmelske Fader; da får vi et indblik i, hvor ren og hellig hans tilbedelse i ord var. Engang frydede han sig i Ånden og sagde: »Jeg priser dig, Fader, Himmelsens og jordens Herre! fordi du har skjult dette for de viise og kloge og åbenbaret det for de umyndige. Ja, Fader! thi således skete det, som var din vilje. Alt er overgivet mig af min Fader; og ingen kender Sønnen uden Faderen, og ingen kender Faderen uden Sønnen og den, for hvem Sønnen vil åbenbare ham« (Matt. 11,25-27). Uden nogen pause henvender han sig så til menneskene og fortsætter: »Kom hid til mig, alle I, som er trætte og tyngede af byrder, og jeg vil give jer hvile« (vers 28-30). Er dette en afbrydelse af tilbedelsen? Det tror jeg ikke; ganske vist henvender han sig først direkte til Faderen og derefter til menneskene, men Faderen har lyttet med lige så stort velbehag til det sidste som til det første og har fået samme ære af begge dele.

Når vi lytter til *den ypperstepræstelige bøn*, som vi kalder den (Johs. 17), er vi på så hellig grund, at vi egentlig ikke kan kommentere den. Her går bøn og tilbedelse op i hellighedens væsen, og Gud modtager en ære, som går over al vor forstand.

Det fuldkommes i *Getsemane* og på *korset*; havde Jesus søgt sin egen ære fremfor Guds, var han steget ned af korset og blevet hyldet som alle tiders undergørrer; men han søgte ikke sin egen ære; selv i korsets ufattelige pine ærede han Faderen og fuldbyrdede sin tilbedelse i Ånd og sandhed med disse ord: »Fader! i dine hænder befaler jeg min ånd!«

Af vor Herre og Frelser lærer vi, at tilbedelse er at give Gud ære med sit liv, hvad enten det er i gerning eller i ord.

Vor tilbedelse

At ære Gud med læberne er ikke nødvendigvis tilbedelse. »Dette folk ærer mig med læberne, men deres hjerte er fjernt fra mig,« sagde Herren engang.

Tilbedelse er altså først og fremmest hjertets sag. Men hvilket hjerte kan lade være med at tilbede Herren, når det har oplevet hans frelse? Det er i virkeligheden umuligt for et Guds barn, der lever i Lyset, ikke at tilbede. Vi møder jo dagligt Guds herlighed og kærlighed og drives af hans Ånd til at ære ham i gerning og ord.

At tilbedelse er hjertets sag, betyder ikke, at det dermed er en følelsessag, så at man kun skulle tilbede Gud, når følelserne tilsiger det. Tilbedelsen består jo ikke blot i ord, men også i gerning, og det ville være katastrofalt for troslivet, om man kun gjorde Guds vilje, når følelserne tilsiger det. Viljen bor i følge Bibelen i hjertet, derfor kan man med en vis ret sige, at tilbedelse er hjertets sag, d.v.s. den frie viljes sag.

Hvem vil ikke tilbede Gud, når man betænker, hvilken ære det er for et lille menneske, en benådet synder, at nærme sig ham, og når man kommer i hu, at Gud har *skabt* alt, for at det skal *ære ham*, og at han har *genløst* menigheden, for at den skal *være hans herlighed til lov og pris* – ja, når man ret fordyber sig i den sandhed, at alt en dag skal forene sig i tilbedelse af ham, der sidder på tronen, og Lammet, og at vi som en førstegrøde af hans skabninger *allerede nu* har den ubeskrivelige ære som de første *bevidst* at stemme med i den evige lovprisning og tilbedelse.

Vi har jo intet at give ham, intet, som ikke kommer fra ham. Han har skabt os, dannet os underfuldt i moders liv – han har ledet og ført os alle vore dage i en guddommelig visdom – han har udvalgt os i Kristus, før verdens grundvold blev lagt – han har åbnet vore øjne for frelsen i hans elskede Søn, den eenbårne – alle vore overtrædelser har han slettet ud – aldrig har han vendt os ryggen – hver dag, hver time er hans gave til os – vore evner og muligheder har vi ikke selv skabt, de er hans gaver – vor førlighed, vore hjem, vort arbejde – det daglige brød, helbred og sansernes brug – alt kommer fra ham med ny og fornyende nåde hver morgen – alle ting lader han samvirke til vort bedste – og når vore dag er slut henede, herliggør han os med sin Søns herlighed i stedet for at lade os dø – hvem kan rumme hans overvældende herlighed, barmhjertighed og nåde – hvem kan lukke sig inde i sig selv og lukke tilbedelsens Ånd og gerning ude?

Og så har det, jeg her har sagt, udelukkende drejet sig om *vor egen* frelse, som var den eneste motiv til tilbedelsen. Betragter vi imidlertid Gud som Gud, da går det op for os, at tilbedelsen i Ånd og sandhed har andre motiver end blot Guds godhed imod mig personlig og imod menigheden.

Hele skabningen er en eneste stor opfordring til uafsladelig tilbedelse. »Himmelen forkynder Guds ære, hvælvingen kundgør hans hænders værk« (Salme 19). Hvem kan løfte sine øjne imod stjernerimlen, hvem kan opleve en solopgang eller solnedgang uden at mærke noget af Guds herlighed? Hvem kan lytte til fuglenes kvinden imellem grenene eller kildens rislen i dalene, hvem kan betragte

Libanons cedre eller Hermons sne, hvem kan gå ved stranden og skue ud over det vældige hav, hvem kan se ind i en hunds vemodige øjne uden at mærke noget af Skaberens uendelige visdom, i sammenligning med hvilken al menneskelig forstand, selv den genialeste, kun er en spurveforstand? HERREN er Hærskarernes HERRE, han er stor og vældig, hans indsigt er uden mål. Han dækker himmelen med skyer, sørger for regn til jorden, lader græs spire frem på bjergene og urter til menneskenes brug; føde giver han kvæget og ravneunger, som skriger – han bød, og alt blev skabt – stjernerne gav han deres plads, og han kalder dem alle ved navn – snart kommer dagen, da sol og måne og hver lysende stjerne skal prise ham, samtidig med, at pris stiger op til HERREN fra jorden og alle dyb – ja, selv ild og hagl, sne og røg, bjerge og høje, alle frugttræer og alle cedre, alle skabninger stemmer, hver på sin måde, med i en uophørlig lovprisning og tilbedelse af Den Allerhøjeste.

Men også når vi fordyber os i *slægternes gang ned gennem historien*, ser vi Guds væld og visdom. Den Almægtige er sandelig alle folkenes Herre; det største verdensrige er for ham som en dråbe på en spand, et fnug på vægtskålen; han nedstyrter, hvem han vil, og han ophøjer, hvem han vil; ingen kan stå ham imod. Da Israel var et folk af underkuede trælle i verdensriget Ægypten uden nogen jordisk chance for selv at forme sin fremtid, sendte Herren dem *Moses*, sin tjener, og *Aron*, sin udvalgte mand, og så lod han *Farao* og ægypterne mærke, hvem der er Herre, og førte sit udvalgte folk ud, belæssede med sølv og guld. Han skilte *Det røde Havs* vande, så israelitterne kunne gå tørskoede over, men Ægyptens hær gik til grunde i det samme hav – og så førte han sit folk i fyrretyve år gennem den grufulde ørken og bespiste dem hver dag med himmelbrød. De besejrede stærke riger og drog så ind i det forjættede land.

Han er til evig tid den samme. Han har ladet det ene verdensrige opstå efter det andet og atter ladet det gå til grunde, når det havde tjent hans planer. Han styrer historien frem imod den dag, som profeterne kalder *HERRENS dag*, da alt bliver ham underlagt, og hans vilje sker i stort og småt.

Når vi betænker alt dette og meget mere, således som det er åbenbaret os i Ordet, hvem kan da forblive passiv i gerning og stum i ord? Vi må tilbede Ham – hvad ellers?

Herrens dag

Alle Bibelens profeter ser, som sagt, frem til *Herrens dag*, d.v.s. den dag, da Guds vilje sker på jorden, som den sker i Himmelen – den dag, da ingen anden vilje end

Guds sker.

Udtrykket *Herrens dag* siger indirekte, at dagene, som de nu forløber, *ikke* er Herrens, således som de skulle være, fordi andre viljer end hans får lov til at gøre sig gældende.

I Det ny Testamente får udtrykket *Herrens dag* imidlertid ekstra betydning, således som vi ser i Johs. Åbenb. 1,10. På Herrens dag, d.v.s. den *første dag* i ugen, da Herren opstod fra de døde, kom apostelen Johannes under Åndens magt.

Herrens dag har altså for Guds børn en dobbelt betydning. Den *første* er, således som hos profeterne, den dag, da Gud bringer ethvert oprør imod ham til ophør og synligt opretter sit rige; det sker ved vor Herres Jesu Kristi åbenbarelse eller genkomst. Den *anden* betydning er kort og godt søndagen.

Når vi forstår det, fatter vi også, hvilket rigt indhold søndagen har, thi den dobbelte betydning af *Herrens dag* siger os, at hver søndag for Guds menighed er en *forsmag* på Herrens dag i dens fylde.

Hvordan får søndagen så rigt et indhold, så stor en betydning? Først og fremmest ved de helliges gudstjeneste eller gudstjenester. Og hvad er det ved gudstjenesterne, der minder om Herrens dag i dens profetiske betydning? Det er de udvalgte *tilbedelse!*

Som alt og alle på hin dag, når Herren er trådt synligt frem, vil tilbede ham og bekende, at Jesus er Herre, således tilbeder den genløste menighed allerede nu midt i tidens mørke og perversitet Herren, ikke tvunget dertil som mange på hin dag, men frivilligt og med glæde, og forkynder således, at Kristus er Herre, at ingen uden han er Herre, og at ingen magt i himmelen eller på jorden eller under den kan forhindre, at Herrens dag kommer!

Enhver, der har fattet lidt af dette, fatter dermed lidt af gudstjenestens væsen og betydning. Han forstår også, hvilken forret det er at være med i den tilbedende og lovsyngende skare, og han sætter alt ind på at være med af hele sit hjerte.

Er tilbedelsen da *en del* af gudstjenesten, begrænset til bestemte afsnit af den, f.eks. brødsbrydelsen?

Sådan opleves det undertiden, men det skyldes, at vi har så svært ved at gribe de himmelske ting. Gudstjenesten er fra først til sidst tilbedelse – altså også, når vi beder, og når Ordet udlægges – thi alt er med til at ophøje Herren. Her har vi meget at lære; alt for mange (forekommer det i hvert fald mig) går til gudstjeneste udelukkende for selv at blive velsignet, men uden tanke på, at det er *Herrens dag!*

Menighedens samlede tilbedelse i lovsang og bøn, i oplæsning af Skriften og udlæggelse deraf, i brødsbrydelse og taksigelse betyder mere i menneskehedens historie end alle humanitære og soci-

ale foranstaltninger til forbedring af de menneskelige forhold, thi medens disse – således som alle andre politiske foranstaltninger – ikke bringer universet noget forløsende budskab, forkynder menigheden hver søndag i Ånd og sandhed, at Herrens dag kommer; da (først da) smedes alle våben om til plovjern – da (først da) hører al social og international nød op – da sker Guds vilje på jorden, som den sker i Himmelen!

Glæden

At vi kan tilbede Gud den Almægtige i Ånd og sandhed, skyldes ikke os selv. Guds er gaven. Derfor bør vi næppe opfatte tilbedelsen som vor pligt, men som vor forret. Vi, som intet har at bringe Gud, får lov til at tilbede ham – hvilken glæde!

Det pligtbetonede hører loven til, glæden hører evangeliet til. Jo mere evangeliet går op for os, des mere vælder tilbedelsen frem. Jo mere evangeliet fylder gudstjenesten, des mere præges den af hellig og befriende glæde, der giver sig udslag i lovsang, lovprisning og tilbedelse.

Vi bringer i vor tilbedelse ikke Gud andet end alt det, vi har modtaget af ham. Jo mere vi har modtaget, des taknemmeligere og gladere er vi.

Den tyngsel, som vi undertiden er kendetegnede af, har sin årsag i, at vi har mistet præg af at være nyfrelste. Hvorfor har vi det? Årene er måske mange, siden vi første gang oplevede Guds barmhjertighed i Kristus, men er de mange, skulle de have givet os så mange flere erfaringer af at være nyfrelst, thi hans nåde er jo ny hver eneste morgen. Jo ældre vi er som Guds børn, des mere nyfrelste skulle vi da være! Og er det tilfældet, er der ingen ende på vor tilbedelse. Guds underfulde kærlighed og barmhjertighed bliver større og mere ufattelig for hver dag, der går – følgelig bliver taknemmeligheden, lovprisningen og tilbedelsen også større. Glæden vokser og vokser, og med den forsvinder al tyngsel og giver plads for den jublende lovsang og den frie og taknemmelige tilbedelse. Da bliver gudstjenesterne hellig fest!

Tilbederens ord

Jeg sagde, at vi i vor tilbedelse ikke bringer Gud andet, end hvad vi har modtaget af ham: »Fra dig kommer det altsammen, og af din egen hånd har vi givet dig det« (1. Krøn. 29,14 og 16). Det gælder også den sande tilbedelses ord. Det er ikke vore ord, men Skriftens.

Da *Maria* brød ud i tilbedelse, var det *Hannas* og *Salmernes* ord, altså *Guds ord* i Den hellige Skrift, der prægede hendes ord (Luk. 1,46-55). Kan man så sige, at det var *hendes* ord, og at det var en *fri* tilbedelse? Ja, den tilbedelse, der virkelig

kan siges at være *personlig*, er præget af, at den tilbedende *personligt* er blevet eet med Guds ord, og den tilbedelse, der virkelig kan siges at være *fri*, er *bundet* til Guds ord.

Vi har jo intet at give Gud; hvis vi derfor personligt vil give ham tilbedelse i ord, må vi personligt have modtaget ord fra ham, og de ord, han giver, er altid Skriftens.

Vi har jo heller ikke nogen frihed; tværtimod er vi bundne og ufri. Hvis vi derfor vil tilbede ham *frit*, må vi først modtage friheden fra ham, og den skænker han os ved at binde os til Kristus, så vi endog kan kaldes hans trælle.

Han, som vi tilbeder, er *Den Hellige*. Derfor egner *vore* ord sig ikke til at tilbede ham med, thi de ord, der kommer fra os, er ikke hellige. Ikke underligt, at der står skrevet i en Salme, der handler om, at skaberværket forkynder Guds ære: »*Lad min munds ord være dig til behag*« (Salme 19,15).

At tilbede Gud er ikke at lade munden løbe eller at plapre. Det afskyer Gud; det er ham ikke til behag (Matt. 6,7). I de mange af Bibelens salmer, hvori Gud tilbedes i Ånd og sandhed, finder vi aldrig, at tilbederen blot lader de samme ord strømme ud af sin mund, eller at han plaprer.

Vi finder derimod, at al bibelsk tilbedelse har et helligt præg, selv når den er fyldt af glæde og salighed. Hellighed og sand frihed er eet og det samme, thi frihed er at være bundet til ham, der er hellig. Derfor står der: »I, som frygter HERREN, *pris ham, ær ham, bæv for ham*« (Salme 22,24). Han er jo »*den Hellige*, der troner på Israels lovsange« (vers 4 i samme Salme). Det er værd at være stille for, at disse stærke ord om lovsang og tilbedelse står i Salme 22, hvor Herrens lidelser på korset males os for øje. Tilbedelsen i tid og evighed samler sig om Lammet, der blev slagtet og med sit blod købte mennesker til Gud – hvordan kan den have et løssluppet præg – hvordan kan den være andet end hellig, selv når den løfter sig i lovsang og jubel?

Nu og da er tilbedelsen uden ord og består i stilhed for al jordens Herre. »Min sjæl er stille for Gud alene!«

Man kan sige, at en urolig, oprevet sjæl næppe er i stand til at tilbede Den Almægtige i Ånd og sandhed.

Tilbedelse er aldrig et spørgsmål om *mange* ord. Den tilbedelse, Bibelen giver os, er ofte meget kort. Det gælder f.eks. tilbedelsen i den himmelske verden (se Johs. Åbenb.). Den korteste tilbedelse, jeg har hørt, var velgørende og opløftende, så alle af hele deres hjerte kunne være udelte med i den; den lød fra en broder i *Odense* og bestod i disse tre ord, der kom fra hans hjertes dyb under brødsbrydelsen: »Tak,

Herre! Amen!«

Marias tilbedelse var kort; det var engelenes også (Luk. 2,14) – dog skulle jeg have sagt, at deres tilbedelse *i lydelige ord* var kort, hvilket ikke er ensbetydende med, at deres tilbedelse hørte op, når man ikke længere kunne høre noget ord udgå af deres mund.

Der findes i nogle kredse en vis foragt for den liturgiske tilbedelse, og i andre kredse en vis foragt for den frie tilbedelse. Man kan imidlertid lære noget af begge former for tilbedelse. Det kan ikke bortforklares, at den liturgiske tilbedelse ofte er mere vægtig og indholdsrig end den frie. Det skyldes da, at den frie tilbedelse ikke er fri, som jeg foran har beskrevet, men kun fri i *kødelig* betydning, og at mennesket derfor øser sine egne ord og

gentagelser ud over Guds hellige navn. Var den frie tilbedelse virkelig fri i *åndelig* betydning, da var den gennemsyret af Guds ord og dermed vægtig og bæredygtig. Den virkelige tilbedelse i Ånd og sandhed er altså »liturgisk« i den forstand, at den henter al sin tilbedelse fra Guds ord, og »fri« i den forstand, at den ikke er bundet til at oplæse en bestemt bibelsk formet tilbedelse efter en forud fastlagt plan, men, ledet af Guds Ånd og ord, bringer Gud den tilbedelse, som hans Ånd tilskynder til. Undertiden citerer den frie tilbedelse *direkte* Guds ord, undertiden nøjes den med *frit formede* citater – til andre tider er der ikke tale om citater, men om *hentydninger* til Ordet – under alle omstændigheder mærker man altid, at tilbederen er opfyldt af Guds ord og Ånd og

derfor bringer Gud, hvad Gud har bragt ham.

Salmernes Bog har på hebraisk en overskrift, der bedst kan gengives som *lovsangene*. Vil du lovsynge og tilbede Gud den Almægtige, himmelens og jordens Skaber, din Herre og Frelser, modtag da lovsangene og tilbedelsen fra ham! Det har alle de hellige gjort ned gennem tiderne, og det vil de gøre i alle evigheder. HERREN er jo lovet *fra evighed til evighed* (Salme 106,48), og vi lover ham *fra nu og til evig tid* (Salme 113,2 og 115,8) med det *evige* ord, Han har givet os, og som aldrig kan forgå. Den lovsang og tilbedelse, der er båret af det evige ord, forbinder vort korte nu med evigheden og giver vor korte tilbedelse evighedsvægt!

Dit navn give du ære

Salmernes Bog giver os indblik i, hvorledes Guds udvalgte beder til Gud, når de er i nød. Vi hører dem *råbe* til Gud, *sukke*, *kalde* på ham, ligge vågne om natten og *jamre*; vi finder ethvert udtryk for *påkaldelse*, *bøn* og *anråb* på nødens dag.

I Salme 115 finder vi en bøn, der ikke er så sædvanlig. Også her er der nød på færde. Guds folk er stedt i så store vanskeligheder, at deres fjender siger: »Hvor er deres Gud« (vers 2). Vi ved ikke, hvad der havde bragt Guds udvalgte i så store kvaler, og vi ved heller ikke, hvori nøden bestod.

Men vi overraskes, når vi hører, hvorledes en Guds mand går i forbøn for sit folk. Han siger nemlig til Gud: »Ikke os, o HERRE, ikke os, men dit navn, det give du ære for din miskundheds og trofastheds skyld« (vers 1). Hvad er det, der ligger ham på hjerte? Det er først og fremmest Guds ære!

Guds ære

Lad os dvæle lidt herved! Salmisten føler, at nok er det vigtigt, at Guds folk får hjælp i deres nød, men at det er endnu vigtigere, at det sker på en sådan måde, at kun Gud bliver æret derved.

Ærer det ikke altid Gud, at hans folk modtager hjælp fra ham? Nej, ikke altid, thi Guds folk er (og har altid været) så åndeligt svagt, at det er tilbøjeligt til selv at tage æren for den hjælp, det har modtaget!

Hvor ofte hører man f.eks. vidnesbyrd, der giver mennesker æren. »Vi stod fast på løfterne – ja, vi stod fast på løfterne – derfor hjalp Gud os!« Således berømmer han, der »vidner«, sin egen tro og fasthed – og tænk, han tager ære fra Gud!

Eller: »Vi holdt ud i bøn – vi kæmpede os igennem – og så fik vi, hvad vi bad

om!« Også det kan siges på en sådan måde, at æren i virkeligheden falder på dem, der bad – som om deres bøn var en enestående tros-præstation!

Det *åndelige hovmod* er vor største fare. Salmisten ved det; derfor er det første, han beder om, at Gud ikke vil lade sit folk falde i hovmodets skjulte fristelse.

For ikke så længe siden glædede min hustru og jeg mig over, at Gud havde givet os konkret svar på vore bønner. På vej ned til færgen sagde hun til mig i vognen: »Lad os nu endelig ikke tro, at vi er bedre kristne af den grund!« Hvor enkelt sagt, hvor sandt, hvor befriende!

Hvis *nåden* er en virkelighed for os, udelukker den al selvros, al egen ære!

Men det er undertiden, som om Gud må forsvare sin nåde imod at blive misbrugt af hovmodige mennesker, der tager æren for, at Gud er god imod dem. Det er derfor, salmisten siger: »Ikke os, o HERRE, ikke os (han føler, han må understrege det ved at gentage det), men dit navn, det give du ære *for din miskundheds og trofastheds skyld*.« Det er, som om han siger: »Du må tage hensyn til din miskundhed og trofasthed, så vi små mennesker ikke – når du har hjulpet os – bliver store på det, thi så bliver din miskundhed og trofasthed sat i skyggen, og der bliver lagt mærke til os i stedet for!«

Vor Gud, han er i Himmelen

Salmistens tankegang er altså anderledes end den sædvanlige, thi det er ikke sædvanligt i nødens time at tænke mest på Guds ære.

Men også i anden henseende afviger hans tanker fra de gængse. Det viser det svar, han giver dem, der spottende spørger, hvor Guds folks Gud egentlig er henne?

Han siger: »Vor Gud, han er i Himmelen; alt, hvad han vil, det gør han « (vers 3). Hvad er det, han fremhæver? Det hænger nøje sammen med, at han søger Guds ære først.

Derfor fremhæver han, at Gud er i Himmelen, d.v.s. *højt ophøjet* over alt – ophøjet over det menneskelige syn, thi ingen kan se ham – ophøjet over den menneskelige forstand, thi ingen kan fatte hans væld og visdom – ophøjet over den menneskelige rækkevidde, thi ingen kan få Gud i sin magt.

Og for at gøre Guds ophøjethed helt konkret siger han: »Alt, hvad han vil, det gør han!«

Er det noget svar til spotterne, der håner det nødstedte folk? Havde det ikke været mere overbevisende at sige: »Alt, hvad vi vil, det gør han?« Så vidt jeg kan forstå, er der mange i dag, der siger sådan og mener at virke kolossalt overbevisende.

Salmisten »nøjes« imidlertid med at sige, at alt, hvad Gud vil, det gør han! Han kender nemlig Gud som Gud. Og hans tillid til Gud er så dyb, at han i nødens stund trygt overlader til Gud at gøre, hvad han vil.

Han får altså ikke engang nogen ære af, hvad han siger om Gud! Er det ikke et vidnesbyrd, der er fattigt på tro? Nej, det er et vidnesbyrd, der er behersket af den virkelige tro.

Her taler en, der stoler på Gud, og hvis tanker derfor er helt anderledes end denne verdens mennesker, hvorfor hans svar er så overraskende i dets uopstyltede enkelhed.

Han praler ikke af sin tro, når han besvarer deres spørgsmål.

De, der stoler på HERREN

Man mærker, at salmisten stoler på HERREN. Derfor er der en sådan tillidsfuld ro over ham.

Denne tillid til HERREN er imidlertid en gave, som han føler, han er *fælles om med det nødstedte folk*. Han føler sig ikke bedre end dem, han går i forbøn for. Han og de er eet. Derfor har han (underligt nok efter almindelig menneskelig tankegang) den tillid til folket, at de ganske som han stoler på HERREN.

Nok er de i nød, og nok spørger deres fjender hånende, hvor deres Gud er blevet af, men som Guds folk har de modtaget *samme kostbare tro som han!* Derfor stoler de ganske som han på HERREN!

Han ser altså bort fra alle deres skrøbeligheder og svagheder. Han beskriver ikke for Gud, hvor elendigt det står til med dem. Det er muligt (ja, det er endda sandsynligt), at de selv var skyld i deres nød, thi sådan var det oftest, når folket kom i vanskeligheder – men alligevel fæster salmisten sig ikke herved, men ved *den dybeste kendsgerning, det urokkelige faktum i Guds børns eksistens* – og det er deres tro, den kostbare gave, som Gud har skænket dem!

Det er altid om denne tro, kampen drejer sig – og nu styrker salmisten folket ved at omtale dem som det folk, der stoler på HERREN. Var det ikke netop det, det kneb med? Var deres tro ikke netop svag? Ja, var det ikke sådan, at nogle iblandt dem endog var begyndt at søge hen til afguderne? Det er nok muligt, men dette samler salmisten sig ikke om – han har noget andet og *mere afgørende* for øje: *de er Gudsfolk* – han har skænket dem den underfulde tro!

Derfor siger han til det nødstedte, bespottede folk: »Velsignet er I af HERREN, himmelens og jordens skaber« (vers 15). Sådan så det ikke ud, set med fornuftens, d.v.s. vantroens øjne, men sådan forholdt det sig. Det så salmisten, thi han kendte Gud som Gud, og han så på Guds ringe folk *med troens og kærlighedens øjne!*

Vor Herre Jesus talte til sine disciple på tilsvarende måde; han kendte dem ud og ind og vidste, at de alle ville svigte ham; alligevel sagde han: »I har holdt ud med mig i mine fristelser« (Luk. 22,28). Næsten i samme åndedrag sagde han: »Simon, Simon! se, satan begærede jer for at sigte jer som hvede. Men jeg bad for dig, at *din tro ikke må glippe*« (vers 31-32).

Den, der ser på Gud og hans folk med troens øjne, taler ofte ganske anderledes, end man ville vente. Han »overser« ofte deres vanskeligheder, fordi han ved, de er

midlertidige, og omtaler dem (folket), som det, Gud har besluttet at gøre dem til.

Sådan talte i hvert fald salmisten; derfor har hans ord virket trosstyrkende.

Han siger: »Israel stoler på HERREN!« og han lytter ikke til, om nogen mere »realistisk« ville spørge: »Gør de nu også det?«

Han siger: »Arons hus stoler på HERREN!« og skulle nogen finde på at indvende: »Du kender ikke levitterne så godt som jeg!« ville han ikke lade sig påvirke deraf.

Han siger videre: »De, som frygter HERREN, stoler på ham!« og også hvad disse angår, ville han ikke høre på nogen indvending.

Hvorfor ikke? Er det, fordi han er sentimental og derfor overdriver – eller smigrer han – eller er han en drømmer, en verdensfjern idealist?

Nej, han kender *sig selv*, og ved, at det skyldes *Guds miskundhed og trofasthed alene*, at han selv stoler på HERREN. Hvordan skulle det da være anderledes med hans brødre og søstre? Han har selv haft sine svage perioder, men Gud har holdt ham fast og ført ham igennem. Nu har Guds folk en svær periode, men Gud er deres Gud, som han er hans (salmistens) Gud, derfor stoler de på HERREN, *takket være Guds ufattelige miskundhed og trofasthed*. Ingen, der selv har oplevet, at Gud forbliver tro, når vi er utro, kan tvivle på, at hans brødre og søstre dybest set stoler på Herren, ganske som han selv gør det – og hvorfor gør *han* det? Hvorfor gør *de* det? – *Udelukkende takket være Guds rigdom på barmhjertighed og nåde!*

HERREN er deres hjælp og skjold

HERREN er deres hjælp og skjold. Det kan de, der spotter dem, ganske vist ikke se, men ikke desto mindre forholder det sig således! HERREN kommer dem i hu, velsigner dem, og det både små og store. Det kan heller ikke ses i øjeblikket, men det ændrer ikke på sagen.

Ja, HERREN *lader dem vokse i tal*, dem og deres børn (vers 14); kan salmisten ikke regne – er folket ikke blevet decimeret – under al nøden og alle prøvelserne er de blevet færre! Nok muligt – men HERREN lader dem nu vokse i tal!

Altså: midt i prøvelserne, der får fjenderne til at more sig over dem, er HERREN dem ganske nær som Den Vældige, der vogter dem med sit skjold og sværd – ja midt i trængslerne velsigner han dem, så deres nød vendes til velsignelse – og midt under den talmæssige tilbagegang bereder Herren deres vækst i antal af store

og små!

Sandelig, alt, hvad han vil; det gør han, og det kan intet og ingen hindre ham i! »Hvo vover at forbande, når du velsigne vil!«

»Velsignet er I af HERREN, himmelens og jordens skaber« (vers 15) – vidunderligt at lytte til – vidunderligt at bringe til Guds skrøbelige og svage folk, blandt hvilke vi alle hører hjemme – vidunderligt, at ligesom Gud vendte Bileams forbandelse til velsignelse (4. Mos. 23-24), vender han alt til velsignelse for sit folk. Til sidst må de sige, som *Abimelek* sagde til *Isak*: »Du er og bliver jo HERRENS velsignede« (1. Mos. 26,29).

HERREN *er* vor hjælp og skjold. *Derfor* stoler vi på ham. Herren *har* omsorg for os. *Derfor* kaster vi alle vore bekymringer på ham (1. Peter 5,7). Mærk rækkefølgen! Thi nu og da vendes der om på den, som om der stod skrevet: Stol på Herren, så bliver han dit skjold og værn – kast dine bekymringer på ham, så skal han drage omsorg for dig!

Afguderne

De er i modsætning til HERREN *synlige*, og de er i modsætning til ham *afmægtige*. Det gælder også tidens afgud mammon.

Salmisten siger advarende, at »som dem, skal de, der stoler på dem, blive« (vers 8). De skal med andre ord blive *lige så afmægtige* som afguderne.

Lad os huske det! Når vi er i vanskeligheder af den ene eller anden art, har vi den Gud-givne forret at kende HERREN og stole på ham. Så får vi lov til at opleve, at alt, hvad han vil, det gør han. Og vi får lov til at opleve, at vi er og forbliver velsignet af Herren. Vi kan ikke fatte det, vi kan heller ikke rumme det. Det går over al forstand. Vi får trang til at kaste os til jorden og råbe det til ham: »Ikke os, o Gud, ikke os, men dit navn, det give du ære for din miskundheds og trofastheds skyld!«

Og vi stemmer i med vers 18: »Men vi, vi lover HERREN fra nu (dette øjeblik) til evig tid!«

Afguderne er helt forsvundet af vort liv; vi hverken søger hen til dem eller frygter dem; deres afmagt er blevet os åbenbaret – vor Gud er højt ophøjet, men kan *se* alt, *høre* alt, *følge* alt og *gøre*, hvad han vil!

Ham stoler vi på – og når det kniber, hjælper vi hverandre med at stole på ham – thi troen er den dyrebare gave, alle Guds børn er fælles om.

Og ingen, som stoler på ham, bliver beskæmmet!